

SPEECH THERAPY. SPECIAL PSYCHOLOGY

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-312-5-45>

THE ESSENCE OF PEDAGOGICAL HUMANISM OF THE FUTURE SPEECH THERAPIST

СУТНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОГО ГУМАНІЗМУ МАЙБУТНЬОГО ЛОГОПЕДА

Kindrachuk N. M.

*Doctor of Historical Sciences, Associate
Professor,
Professor at the Department of
Professional Education and Innovative
Technologies
Vasyl Stefanyk Precarpathian National
University
Ivano-Frankivsk, Ukraine*

Кіндрачук Н. М.

*доктор історичних наук, доцент,
професор кафедри професійної
освіти та інноваційних технологій
Прикарпатський національний
університет імені Василя
Стефаніка
м. Івано-Франківськ, Україна*

Kudyarska T. R.

*Doctor of Philosophy,
Lecturer at the Department of Theory
and Methodology of Preschool and
Special Education
Vasyl Stefanyk Precarpathian National
University;
Head of the Speech Therapy
Department
Department of Education and Science
of the Ivano-Frankivsk City Council
Ivano-Frankivsk, Ukraine*

Кудярска Т. Р.

*доктор філософії, викладач кафедри
теорії та методики дошкільної
і спеціальної освіти
Прикарпатський національний
університет імені Василя
Стефаніка,
завідувач логопедичного пункту
Департаменту освіти та науки
Івано-Франківської міської ради
м. Івано-Франківськ, Україна*

Аналіз стану сучасної вітчизняної освіти безперечно доводить, що ідея гуманізму лежить в основі прогресивних педагогічних учень та концепцій і набуває актуальності у вирішальні етапи розвитку суспільства, коли виразно простежується нагальна потреба в духовному об'єднанні людства.

В умовах сьогодення, науковці, педагоги проявляють одностайність у визнанні пріоритетності гуманістичної позиції логопеда, збільшенні уваги до педагогічного гуманізму в цілому, адже гуманістична спрямованість виступає архіважливою стратегією розвитку спеціальної освіти, яка базується на сприянні вдосконалення та самоствердження кожної окремої особистості.

В сучасних суперечливих соціально-педагогічних реаліях становища спеціальної освіти, викристалізовується проблема готовності логопеда до виконання завдань гуманістичної педагогіки, що потребує філософсько-педагогічного осмислення сутності педагогічних процесів в цілому. Статистичні дані Всесвітньої організації охорони здоров'я вказують на постійне збільшення кількості дітей з різними формами відхилень у психічному, фізичному, а також мовленнєвому розвитку, свідчать про нагальну потребу у кваліфікованих кадрах. Все це висуває нові вимоги до спрямування та змістовного наповнення підготовки майбутніх логопедів.

Питання професійної підготовки майбутніх корекційних педагогів, фахівців у сфері спеціальної освіти, на засадах гуманізму залишається в центрі уваги багатьох дослідників. Окресленій проблематиці свої наукові пошуки присвятили: О. Волошина [1], Н. Заєркова та А. Трейтjak [2], І. Кузава [3], Н. Федорова [4–6], Д. Чернушенко [7] і ін.

Гуманізація ставлення суспільства до дітей із проблемами в розвитку, що проявлялася спершу в ідеях інтеграції, а згодом – соціальної політиці держави, внесла свої суттєві корективи в професійну діяльність логопедів, дефектологів тощо. З огляду на це, державою висуваються якісно нові вимоги до підготовки і роботи фахівців системи спеціальної освіти.

Для надання корекційно-освітніх послуг необхідним є наявність логопедів-професіоналів, які здатні сприяти психолого-педагогічній корекції, соціалізації, всебічному гармонійного розвитку особистості дитини із вадами мовлення, виховувати активних громадян українського суспільства, що в свою чергу, залишається неможливим без толерантного, гуманістичного ставлення.

Безперечно, гуманістична педагогічна позиція формується в результаті професійної підготовки у ВЗО. Оновлення та удосконалення освітніх програм підготовки фахівців зі спеціальної освіти, зокрема зі спеціальності «Логопедія» передбачається через розширення та наповнення змісту фахових дисциплін гуманістичними цінностями та результатами новітніх досягнень педагогічної науки. Методична

підготовка студентів спрямовується на професійну діяльність майбутніх логопедів наповнену гуманізмом. Для виховання гуманістичної професійної позиції важливим також є і гуманістичне навантаження діяльності студентів під час педагогічної практики, залучення їх до спільної науково-дослідницької роботи із професорсько-викладацьким складом.

Майбутній логопед повинен володіти системою як загально-теоретичних так і спеціальних професійних знань, які в цілому формують його уявлення про структуру і типологію аномального розвитку, методи попередження та подолання мовленнєвої недостатності тощо. Професійний логопед має бути глибоко компетентним і володіти такими якостями, як: моральна та громадська зрілість, гуманістична переконаність, справедливість, педагогічна спостережливість, доброзичливість і ін.

Педагогічний гуманізм логопеда формується й розвивається за певних соціальних умов і завдяки власним зусиллям. Логопед із розвинутою педагогічною толерантністю відрізняється зрілістю суджень, йому притаманна емоційна стабільність, готовність до співпраці та взаємодії із дітьми, їхніми батьками, колегами, всіма суб'єктами професійної діяльності. Емоційна контактність логопеда виявляється в здатності до співпереживання, чуйності, прояві толерантної позиції в конфліктних ситуаціях тощо.

Провідні науковці в більшості своїх досліджень розглядають гуманістичну позицію як стійку характеристику, в основі якої лежить особистісна система ставлень логопеда до свого вихованця і самого себе, як до рівноцінних суб'єктів спільної діяльності на засадах гуманізму. Лише у гуманістичній виховній парадигмі логопед набуває права називатися «творцем» педагогічного процесу.

Варто зазначити, що до суперечностей між логопедом і його вихованцями може призвести орієнтація логопеда в своїй практичній діяльності на навчальний педагогічний процес за домінуючої позиції дорослого. Причиною виникнення суперечностей може стати і недостатня здатність логопеда до повноцінного розуміння дитини.

Показником сформованої готовності логопеда до професійної та ефективної роботи із дітьми-логопатами можемо вважати наявність гуманістичної педагогічної позиції, яка включає:

– особистісну позицію, що характеризується сукупністю способів поведінки, дій за яких логопед як особистість визначає своє ставлення до інших суб'єктів освітнього процесу;

– професійну позицію, яка визначається ставленням логопеда до своєї професії та тих, кого він навчає, готовністю до подальшого професійного зростання;

– соціальну позицію, яка окреслюється системою переконань, поглядів та ціннісних орієнтацій.

Необхідно наголосити, що гуманістична позиція логопеда є надзвичайно важливою в інклюзивному освітньому середовищі. Інклюзивне навчання не є альтернативою спеціальній освіті, воно тільки значно розширює її можливості. Подолання фрагментарності у володінні основами педтехнології, корекційної педагогіки, психології допоможе пришвидшити емоційне сприйняття логопеда дітей із особливими освітніми потребами.

Таким чином, змістове наповнення гуманістичної педагогічної позиції майбутніх логопедів розглядається, як особистісний феномен, що акумулює в собі цінності педагогічної діяльності гуманістичної спрямованості, визначається певними суперечностями між традиційною педагогічною системою й новими викликами соціально-педагогічних умов, які можуть бути розв'язані лише на гранті гуманістичної педагогічної парадигми.

До подальших перспективних досліджень окресленої теми можемо віднести розробку моделі та методології виховання гуманістичної педагогічної позиції майбутніх логопедів у процесі їх професійної підготовки.

Література:

1. Волошина О. Проблема формування толерантності в сучасних педагогічних дослідженнях. *Рідна школа*. 2007. № 3. С. 4–6.
2. Інклюзивна освіта від А до Я: poradnik для педагогів і батьків / укладачі: Н. В. Заєркова, А. О. Трейтяк. Київ, 2016. 68 с.
3. Кузава І. Б. Роль інклюзивного середовища у формуванні особистості дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2012. Вип. 11. С. 315–318.
4. Федорова Н. В. Діагностика сформованості когнітивного компонента гуманістичної педагогічної позиції майбутніх логопедів. *Збірник наукових праць «Педагогічні науки»*. 2018. Випуск LXXXI (№ 81), Том 2. С. 192–198.
5. Федорова Н. В. Теоретичні аспекти фахової підготовки логопеда в умовах університетської освіти. *Науковий вісник*

Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка. Кременець, 2018. Вип. 10. С. 98–109.

6. Федорова Н. В. Теоретико-методологічні засади дослідження формування гуманістичної педагогічної позиції майбутніх логопедів. *Актуальні проблеми педагогічної освіти: європейський і національний вимір* : збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. Луцьк : Східноєвропейський національний університет імені Л. Українки, 2018. С. 186–189.

7. Чернушенко Д. А. Толерантність як світоглядна основа правосвідомості в умовах інформаційного суспільства. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2013. № 1–2. С. 94–103.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-312-5-46>

**BASIC ASPECTS OF SPEECH FORMATION:
THE THEORY OF NEUROPSYCHOLOGY**

**ОСНОВНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЯ:
ТЕОРІЯ НЕЙРОПСИХОЛОГІЇ**

Chupakhina S. V.

*Doctor of Pedagogical Sciences,
Professor,
Professor at the Department of Theory
and Methods of Preschool and Special
Education, Vasyl Stefanyuk
Precarpathian National University,
Ivano-Frankivsk, Ukraine*

Чупахіна С. В.

*доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри теорії
та методики дошкільної
і спеціальної освіти
Прикарпатський національний
університет імені Василя
Стефаніка
м. Івано-Франківськ, Україна*

Порушення мовлення (дизонтогенез мовлення) у дітей – проблема складна, багатогранна. Розвиток мовлення об'єднує біологічні передумови його становлення, водночас і культуральні, соціальні, психологічні, лінгвістичні чинники. Становлення мовлення ґрунтується на функціонально зрілій сенсо-моторній основі з одного боку і зумовлює розвиток пов'язаних з нею інших вищих кіркових функцій.